

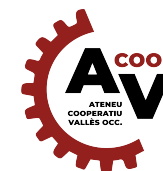
Taula territorial

ESPAIS GESTIÓ COMUNITÀRIA

La gestió dels espais
culturals al Vallès.

La Taula Territorial d'espais culturals de gestió comunitària va començar amb una presentació per part del Cercle de Cultura de l'Ateneu Cooperatiu del Vallès Occidental sobre la importància de les relacions públic-cooperatives-comunitàries.

Aquesta taula pretén reflexionar sobre la gestió dels espais culturals en la nostra comarca. En un moment on la cultura és més important que mai per a la cohesió social i el desenvolupament comunitari, creiem fermament que la seva gestió ha de ser pública i cooperativa, fonamentada en els valors de l'Economia Social i Solidària (ESS).

Aquesta trobada pretén explorar com podem promoure una gestió més democràtica i inclusiva dels espais públics culturals per fomentar el desenvolupament local i la cohesió social. Explorar la Col·laboració Público-Cooperativa, on els ajuntaments cedeixen espais públics a entitats de l'ESS per fomentar la gestió comunitària, el desenvolupament local cultural, la cohesió social i la sostenibilitat. La gestió pública-cooperativa d'espais culturals permet una major inclusió i participació de la comunitat.

Els espais comuns són recursos essencials per a les comunitats, oferint llocs per a activitats socials, culturals i econòmiques. Quan aquests espais són gestionats per entitats de l'Economia Social i Solidària (ESS), es crea un entorn propici per a l'enfortiment del teixit social i la dinamització de l'economia local. Les entitats de l'ESS poden aportar una gestió basada en valors com la participació, la transparència, la sostenibilitat, la democràcia participativa, la inclusió social i el respecte pel medi ambient. La gestió comunitària/cooperativa d'aquests espais pot generar beneficis significatius, contribuint així a la cohesió social i al desenvolupament sostenible de la comunitat.

L'Enric Capdevila, membre de la XEC (Xarxa d'Espais Comunitaris) va fer una intervenció per contextualitzar la taula territorial. Va plantejar aspectes claus per entendre què és la gestió comunitària a la cultura, la seva importància i com afrontar-ho.

Els espais comuns són recursos essencials per a les comunitats, oferint llocs per a activitats socials, culturals i econòmiques. Quan aquests espais són gestionats per entitats de l'Economia Social i Solidària (ESS), es crea un entorn propici per a l'enfortiment del teixit social i la dinamització de l'economia local. Les entitats de l'ESS poden aportar una gestió basada en valors com la participació, la transparència, la sostenibilitat, la democràcia participativa, la inclusió social i el respecte pel medi ambient. La gestió comunitària/cooperativa d'aquests espais pot generar beneficis significatius, contribuint així a la cohesió social i al desenvolupament sostenible de la comunitat.

L'Enric Capdevila, membre de la XEC (Xarxa d'Espais Comunitaris) va fer una intervenció per contextualitzar la taula territorial. Va plantejar aspectes claus per entendre què és la gestió comunitària a la cultura, la seva importància i com afrontar-ho.

Primerament, què entenem per cultura comunitària?

La cultura no s'ha d'entendre només com quelcom a consumir, sinó com a pràctica on les comunitats tenen importància, com un dret que ha de ser garantitzat pel bé comú. Ha de respondre a uns valors: com la participació com a autogestió, l'arrelament ja sigui territorial o sectorial, la concepció comunitària de la cultura i la governança col·lectiva.

Quins reptes tenim?

Necessitem indicadors que diguin quina gestió volem, és necessària una simplificació de la burocràcia per part de l'administració i fer menys rígids els marcs normatius per fer els processos més senzills. D'altra banda, s'estan perdent espais de diàleg, ja no hi ha complicitat política per part de l'administració, que no només ens haurien d'acompanyar sinó també de sostenir, ja que els recursos públics han d'estar gestionats per la ciutadania.

Ara bé, si l'administració cedeix un recurs a la ciutadania, quina valoració se'n fa d'aquesta cessió per garantir un bon ús i una bona gestió?

L'administració ha d'avaluar a través d'indicadors que s'explicaran més endavant la bona gestió dels espais cedits, tot a través de l'escolta, la confiança, el reconeixement i l'escolta. Ha d'acompanyar als projectes, oferint flexibilitat als ritmes facilitant un suport tècnic a través d'una transversalitat entre les diferents àrees municipals. Aquestes polítiques fan que es creïn xarxes públic-cooperatives-comunitàries i predisposa una reflexió conjunta d'ús d'espais a la ciutat.

Aquests espais han d'estar gestionats per economies transformadores que vulguin posar al centre els processos i les condicions de producció i reproducció per fer viable una vida sostenible. Aquestes són:

L'economia cooperativa que construeix un mercat social.

L'economia feminista que construeix equitat de gènere.

L'economia ecològica que construeix un impacte ambiental positiu.

L'economia comunitària que construeix cohesió i apoderament social.

Per tal de fer una bona avaluació d'aquestes gestions es proposen dues eines: el balanç comunitari i el Pam a Pam.

El balanç comunitari és una eina de rendició de comptes i mesura d'impacte social, ambiental i de bon govern. Avalua de forma sistemàtica, objectiva i periòdica sis grans característiques de tota empresa o entitat que vulgui ser socialment responsable: la democràcia, la igualtat, el compromís ambiental, el compromís social, la qualitat laboral i la qualitat professional.

1. Participació i democràcia interna (presa decisions, foment de la participació)

- Participació i diversitat de la base social
- Presa de decisions i gestió del poder
- Comunicació interna i externa, rendició de comptes i transparència

2. Cures de les persones i l'entorn

- Cura de les persones i sostenibilitat relacional
- Dignitat laboral i de participació activista/voluntària
- Cura dels processos col·lectius: sostenibilitat col·lectiva
- Cura de l'entorn: sostenibilitat ambiental

3. Arrelament al territori

- Actuar en clau de territori des de les necessitats i interessos del barri
- Intercooperació i treball en xarxa
- Relació amb entitats i agents socials del territori
- Accessibilitat i diversitat

4. Impacte i retorn social (beneficiàries, ESS)

- Consciència social i incidència política
- Posicionament polític
- Processos d'apoderament, ciutadania activa. Dinàmiques comunitàries i visió de la comunitat en el projecte
- Foment de l'ESS i les economies comunitàries

Aquest és un balanç quantitatiu i també qualitatiu.

L'altra eina que es recomana utilitzar és el Pam a Pam, que fa una valoració de si els projectes o entitats tenen els valors i principis de l'ESS.

Aquests són els següents:

- Democràcia interna
- Desenvolupament personal
- Perspectiva feminista
- Condicions de treball
- Proveïdores
- Intercooperació
- Llicències lliures i obertes
- Transparència
- Gestió financera
- Cohesió social
- Transformació social
- Arrelament territorial
- Sostenibilitat ambiental
- Gestió de residus
- Consum energètic

Per últim, un altre aspecte a considerar és l'exemple d'una mesura que ha impulsat l'**Ajuntament de Barcelona que s'anomena Patrimoni ciutadà**. El programa de Patrimoni ciutadà és el marc amb el que es dota l'Ajuntament de Barcelona per reconèixer, consolidar i promoure iniciatives ciutadanes d'ús i gestió comunitària del patrimoni públic municipal. El patrimoni ciutadà és el conjunt de béns immobles, solars i equipaments municipals gestionats de forma comunitària per entitats sense ànim de lucre a la ciutat de Barcelona. El programa concep que allò públic –patrimoni municipal– pot esdevenir allò comú –patrimoni ciutadà– a través de noves maneres d'interacció entre la institució pública municipal i les iniciatives ciutadanes comunitàries.

El programa de Patrimoni ciutadà se situa en l'objectiu de fomentar la participació en la col·laboració pública - comunitària dels afers col·lectius. El programa inclou dues línies d'actuació diferents amb fórmules i eines adaptades a cada casuística:

- La cessió d'ús de locals i solars municipals
- La gestió cívica

El programa es dota de les següents eines per poder dur a terme el seu objectiu:

- Cens de patrimoni ciutadà: què hi ha a la ciutat que és de tots?
- Protocol de patrimoni ciutadà: avaluació política pública per homogeneïtzar la gestió
- Concursos: amb balanç comunitari
- Taula de governança compartida administració i ciutadania
- Balanç comunitari

Les conclusions de tot allò exposat per l'Enric Capdevila serien l'aposta per la relació públic-cooperativa-comunitària amb un compromís per l'administració, amb aliances i intercooperant amb tots els agents del territori. Aquestes aliances han de garantir però l'especificitat de cadascú per no perdre el poder transformador i amb una relació horitzontal fugint de les pràctiques clientelars. Respectant, també, la centralitat de les comunitats a l'hora de decidir sobre aquells afers que els afecten i involucrant-les en el disseny i implementació de polítiques i projectes.

Un cop finalitzada la intervenció de l'Enric, que va portar un debat interessant amb la participació tant dels projectes i entitats culturals com per part de l'administració. Per tal de dinamitzar aquest **debat** es va contar amb la col·laboració de la cooperativa La Perifèrica que va guiar la discussió de la següent manera: es van crear dos grups per enfocar el debat el dos temàtiques diferents. D'una banda, es va parlar del marc de col·laboració; i d'altra banda, es va parlar de la **participació i la democràcia interna**.

1. Marc de col·laboració

En general, en aquest debat la majoria dels participants es van posicionar en un punt de predisposició per parlar i trobar acords que permetin elaborar un camí comú.

Es busquen punts claus per elaborar aquest marc de col·laboració que resulten en:

Acords Cessió (drets, deures i Criteris)

Drets

Les entitats han de ser del territori, alhora que l'administració ha de ser facilitadora i garantir el suport i l'acompanyament.

Criteris

Les activitats que es desenvolupin als espais cedits han de ser pel bé comú i no amb afany de lucre o particular. Han de seguir lògiques cooperatives i d'intercooperació i col·laboració. Ha d'haver-hi un diàleg constant i treballar alineades per fer les polítiques públiques de manera bidireccional, des de la ciutadania cap a l'administració i a l'inrevés. Hi ha d'haver, també, una dotació pressupostària suficient i ben dimensionada.

Deures

Ha d'existir un rendiment de comptes per part de les entitats i s'ha de garantir la democratització de la cultura amb el compromís de fer-ne difusió i arribar a un gruix de la ciutadania, alhora que facilita recursos per aquesta.

Capacitat de gestió

És imprescindible la confiança mútua per poder desenvolupar qualsevol relació públic-comunitària. Ha d'haver-hi una

transparència tant econòmica com de gestió en tot moment. Aquesta gestió ha d'implicar un arrelament territorial i un treball en xarxa. Són les entitats de l'Economia Social i Solidària les que haurien de fer aquesta gestió, tot i que han de complir també els criteris corresponents per la bona gestió comunitària, ja que no per ser de l'ESS està tot garantit.

Finançament i recursos

Aquests projectes han de ser la prioritat en la dotació de pressupost. Han de rebre un acompanyament en la planificació i tenir una mirada estratègica. S'ha de dotar de formació en cas necessari. És imprescindible garantir els drets laborals dins d'aquests espais.

Elements d'avaluació

Els elements d'avaluació passen pels abans mencionats com són el balanç comunitari, la transparència econòmica i un rendiment de comptes dels diners públics; tot això acompanyat d'una simplificació de la burocràcia.

2 Participació i democràcia interna

La segona taula es centrava en la participació, la democràcia interna i la implicació de la comunitat en la gestió dels equipaments. Van sortir conceptes similars als de l'altra taula, amb molta predisposició de l'administració per trobar eines i camins comuns per a fomentar la participació ciutadana i la gestió comunitària d'espais d'una manera corresponsable, pel bé comú, a través de l'escolta i de la voluntat que passin coses als barris.

Quins mecanismes tenim perquè això passi?

D'una banda, s'ha de fer una feina de **diagnosi prèvia per part de l'administració** per saber quines són les necessitats de la ciutadania o de les entitats, i per saber què és el que ja s'està fent en clau de cultura comunitària on l'ajuntament no hi té presència. Coincidien també en la desburocratització i la simplificació del llenguatge administratiu per tal de fer més accessible qualsevol tipus de relació.

D'altra banda i relacionat amb l'**arrelament al territori**, han d'existir espais de trobada per la coneixença entre les entitats amb una bona coordinació interna, alhora que es descapitalitzen els espais on s'hagi pogut produir una acumulació de poder en la gestió. Aquests espais han de ser plurals i transversals amb un concepte de la cultura més obert per trencar l'altredat.

Per últim, ha d'existir una **avaluació no només quantitativa sinó també qualitativa** que garanteixi una coherència i un impacte social i comunitari.

En resum, s'ha d'**aplicar la perspectiva interseccional** en la diagnosi, la relació, l'execució i l'avaluació de les diferents accions de l'administració en relació a la gestió comunitària.

Impulsat per:

Promou i finança:

